Adópolitika, alkoholizmus, népjólét.

„A cár birodalma is antialkoholista − ha erőpróbára viszi a népét". A mostanit megelőző számunk 187. oldalán egy hírünket ezekkel a szavakkal vezettem be, s abban a hírben megírtam azt is, hogy az orosz kormány − ahogy a jelek mutatják − az alkoholtilalmat a háború utáni időkre is fönn akarja tartani s az orosz pénzügyminiszter *az alkoholmonopóliumból az 1914. év 900 millió rubeljével szemben 1915-ben már csak 140 millió rubel jövedelmet vár. Az utolsó órában érvényesült államrezon* megnyilvánulását láttam ebben az önkéntes állami jövedelemcsökkentésben, s azt mondtam, hogy ez a jövedelemcsökkentés *kihatásában* a nemzetgazdaság gyarapodása lesz.

Az alkoholtilalomnak ezt a hatását a „Bremer Bürgerzeitung" egy jelentéséből kitűnően máris érezteti és pedig egyelőre − az orosz takarékpénztárak betétállományának a növekedésében. A takarékbetétállomány u. i. a háború és a kivitel fennakadásából keletkezett súlyos gazdasági helyzet ellenére is viszonylag erősen emelkedett, s amíg a takarékpénztárakba az 1913. év második felében csak 17 millió rubel új betét folyt be, az 1914. év második felében 70,400.000 rubel volt a betétállomány. (A takarékpénztárakban az 1914. év első, *nem* háborús felében is csak 18,800.000 rubelt helyeztek el). A takarékbetétek szaporodása a háborús félévben egészen szembeötlő jelenség, s a szaporodás arányai az 1915. év első hónapjaiban egyenesen meglepik a figyelőt. A betétállomány − mely az 1913 év első negyedében 6,700.000 rubellel emelkedett, s az 1914. év ugyanezen negyedében 1,200.000 rubellel csökkent − az 1915. év első negyedében *149 millió rubellel gyarapodott,* s a föltűnő gyarapodásnak az okát *a német lapjelentés az alkoholtilalomban* látja, s a német lapjelentés mondja, hogy ha Oroszország a háború után is rendszeresen fönntartja az alkoholtilalmat, Oroszország *szociális kultúrája lényegesen fog emelkedni és ott a népegészség és népjólét fokozott fejlődése várható."*

Ha ezeken a dolgokon elgondolkozunk, valóban el kell szomorodnunk azon, hogy nálunk az alkoholárusítást e háború alatt is és akkor is fönntartották, amikor a polgárai alkoholista hajlamainak megadózásából eredő állami jövedelmekről *az emberanyaga értékelésében oly vétkesen közönbös Oroszország is*

lemondott már. Természetes persze, hogy ha az állam *mai* adópolitikája nézőszögéből keressük a megokolást arra – hogy a magyar állam ma is alkoholegyedárus – azt kell mondanunk, hogy az állam financiális érdeke útját állotta az alkoholtilalomnak. Az 1912-dik évi állami költségvetés bevételi tételei között ugyanis

a szeszadó	96,826.000	K-val,
a söradó.....	13,878.000	„ „
a bor italadó ...	23,630.000	„ „
a söradópótlék ...	30,287.000	„ „
a szeszadópótlék	46,131.000	„ „
az italmérési illeték	5,034.000	„ „
s így összesen	215,786.000	K-val

szerepel.

Kerek összegben 216 millió korona, tehát a magyar állam évi bevétele a szesz és a külön, féle más szeszes italok fogyasztása után, ily hatalmas jövedelmi tételt pedig az állam – megfelelő pótlás híjján – nem nélkülözhet. *Pótlás híjján* igazán nem. *Ám ott a földadó, mely ma alig harmada* ($^1/_3$-a) *α fönt kimutatott alkoholjövedelemnek, s a földadó 20 év óta változatlan,* amely 20 év alatt az alkoholjövedelem 75 százalékkal emelkedett. Vagyis: csak, mert az egyre növekedő agrárius jövedelmet akarja az állam – nemtudni, mily nemzetfenntartó bölcseségből – a hatalmasan *szaporodó közterheknek a jövedelem arányában való viselésétől továbbra is mentesíteni,* azért szükséges a legszegényebb osztályokat terhelő alkoholadónak, ennek a legrútabb fogyasztási adónak a fenntartása. Ám a világháború emberpusztításai után az államnak a megmaradt erők konzerválása és így az alkohol rombolásától való megmentése is a nemzetnek és államnak önvédelmi érdeke lesz és a kormányzat – bármennyire nincs is ínyére – *kénytelen lesz a kiméit adóalaphoz: a földhöz is hozzányúlni.*

A háború sikerének biztosítása érdekében és a népjólét érdekében pedig bátran le lehetett volna mondani legalább a palinkaárusításról már a háború alatt, mert annak több ezermilliós költség-fölemésztéséhez viszonyítva ez a jövedelemvesztés sem teremthetett volna kritikus helyzetet az államháztartásában. És most térjünk vissza az orosz eseményekhez. Ugyancsak a *„Bremer Bürgerzeitung“ híre szerint* az orosz népnek a mértékletességben való megtartásán és annak a résnek a megtöltésén – amelyet az orosz nép élvezeteiben az alkohol elvonása okoz – dolgoznak most megfeszített erővel az orosz községek, s a nép tanításának és szórakoztatásának céljaira most *népházak* létesítését tervezik. A jó, az iránymutató példával Moszkva jár elől: a moszkvai városi tanács a képviselőtestület elé oly javaslatot hozott, amely szerint Moszkva város 21 népházat létesít, s azok közül 12 már ősszel megkezdi a tevékenységét. Az előterjesztés a 12 első népház berendezésére 36.000 rubelt s azok fönntartására évi 77.000 rubelt kér, s a tervezett összes népházak fölállítása után a fenntartási költségek évi 134.500 rubelre fognak emelkedni. Minden népházban lesz teázó-terem és étkezésre alkalmas berendezés, újság, képes folyóirat, könyvtár, olvasóterem, és olyan terem$_T$ amelyet a tervezet tudomány-népszerűsítő és színi-előadások megtartásának céljaira szán.

Bár a moszkvai népházakat − a tervek szerint − a városi hatóság szervei fogják igazgatni, mégis az a terv, hogy a vezetés munkájába a művelődési egyesületeket, a szövetkezeteket és a többi érdekelt szervezeteket is be fogják vonni. A népházak művelődési- és kultúrmunkájának irányítása a három középponti népházból fog történni, s a város külső kerületeiben működő többi népház tudományos- és színi-előadásainak és kirándulásainak programmját is a három közép-ponti népház fogja kidolgozni.

Az a munka, az a nevelő és gyógyító munka, amely most Oroszországban messze a front mögött az ország belsejében folyik, nem egy bajban liberálissá ved-lett reakciós kormányzatnak, ha-nem *az orosz reakcióval tíz éve kemény harcban álló* orosz *haladó* pártoknak a munkája s ha ezeknek a pártoknak kezében lett volna Oroszországban a kormányha-talom, akkor Oroszország ebbe *a háborúba* nemcsak nagy, ha-nem egészséges, jóltáplált és írástudó hadsereggel ment volna bele. „Vagy *talán bele se ment volna ...* *Z. P.*